

Citotoets Oefenboek (1)

Gemengde opgaven | Groep 8

Junior Einstein

© 2015 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-90-823579-0-5

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Taal | Lezen 6

Taal | Woordenschat 14

Taal | Taalverzorging 16

Rekenen | Getallen 25

Rekenen | Verhoudingen 30

Rekenen | Meten en Meetkunde 34

Rekenen | Verbanden 39

Antwoorden 45

Inleiding

In dit Citotoets Oefenboek (deel 1 van een serie) van Junior Einstein kan op een goede en verantwoorde manier geoefend worden voor de centrale eindtoets van het Cito.

Voor alle leerlingen van groep 8 in het reguliere basis-onderwijs is het verplicht om een eindtoets te maken. De centrale eindtoets toetst wat een leerling aan het eind van de basisschoolperiode heeft geleerd. Tevens geeft de centrale eindtoets een score weer en voorspelt hoe een leerling het naar verwachting zal doen in het voortgezet onderwijs (VO), in aanvulling op het schooladvies. Hoewel de score van de centrale eindtoets niet meer bepalend is voor het schooladvies, voelt het wel prettig om een score te halen die recht doet aan wat de leerling daadwerkelijk in huis heeft.

Alle onderwerpen die in de centrale eindtoets zitten, komen in dit oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van het Cito. De centrale eindtoets bestaat uit de verplichte onderdelen taal en rekenen. Beide onderdelen bestaan uit verschillende domeinen met subdomeinen.

Onderdeel	Domein	Subdomein
Taal	Lezen	Begrijpend lezen Interpreteren Samenvatten Opzoeken
	Woordenschat	
	Schrijven	
	Taalverzorging	Spelling: • <i>werkwoorden</i> • <i>niet werkwoorden</i> Grammatica Interpunctie
Rekenen	Getallen	
	Verhoudingen	
	Meten en meetkunde	
	Verbanden	

Onderdeel Taal

Lezen

Tijdens het leesproces wordt er betekenis gegeven aan een geschreven tekst. De lezer kan dit leesproces inzetten in verschillende situaties, bijvoorbeeld om instructies op te volgen, om zichzelf te vermaken, om nieuwe informatie te verkrijgen, om studieteksten te onthouden of om informatie op te zoeken.

Begrijpend lezen

Begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. De lezer kan zich een goede voorstelling maken van een tekst. Daarbij kan de lezer relaties leggen tussen tekstdelen, maar ook relaties leggen tussen een tekst en de eigen kennis.

De centrale eindtoets biedt verschillende soorten teksten aan. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *betogend* (de schrijver geeft naast feitelijke informatie, ook zijn eigen mening en opvatting), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten) of *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonnen verhaal) zijn.

De opgaven richten zich op verbanden tussen zinnen, relaties tussen tekstgedeelten en specifieke inhoud in een tekst, zoals de hoofdgedachte, het thema en het doel.

Interpreteren

Bij het interpreteren kan de lezer informatie uit een tekst in verband brengen met wat hij al weet. Denk hierbij aan het invullen van weggelaten woorden in een gatentekst.

Samenvatten

Bij het samenvatten gaat het om het begrijpen van de informatie in een tekst en het toepassen van die informatie. Wat zijn de hoofd- en bijzaken? De informatie van een tekst moet opgeslagen worden, om deze op een ander moment weer toe te passen. Bijvoorbeeld bij het maken van een proefwerk of een werkstuk. In de centrale eindtoets kan de tekst omgezet worden in een verkorte tekst of in een schema of tabel.

De opgaven richten zich op de bruikbaarheid van een tekst, het plaatsen van een passende titel, het in- of aanvullen van een schema of het selecteren van het meest geschikte schema dat past bij een tekst.

Opzoeken

Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen. Denk hierbij aan het opsporen van informatie uit een krant, tv-gids, reisgids, telefoongids, woordenboek of informatie op een website. De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend.

De opgaven richten zich op het kiezen van een geschikte informatiebron, het kiezen van de juiste ingang tot een informatiebron, het selecteren van trefwoorden en zoekvragen en het hanteren van specifieke informatiebronnen. Hoe zoek je in een woordenboek? Hoe zoek je op een website?

Woordenschat

Bij de woordenschat gaat het om het kennen van de betekenis van woorden en woordgroepen. De opgaven richten zich op de betekenis van woorden in zinnen of de betekenis van woorden op zichzelf. Ook kan gevraagd worden naar een synoniem van een gegeven woord.

Schrijven

Dit onderdeel in de centrale eindtoets richt zich op teksten, waarin fouten zijn gemaakt door de schrijver. Die 'fouten' zijn blijven staan. In de opgaven draait het juist om die gemaakte fouten. Het gaat hier om fouten die betrekking hebben op de inhoud of passendheid van een tekst. De schrijver geeft vage, overbodige of onvoldoende informatie, de schrijver spreekt zichzelf tegen en houdt zich niet aan de feiten, de schrijver heeft de relaties tussen en binnen de zinnen niet juist beschreven of de schrijver stemt zijn tekst niet af op de lezer, door gebruik te maken van woorden of zinnen die te gecompliceerd zijn voor de lezer.

Taalverzorging

Bij spelling gaat het om de schrijfwijze van woorden. Deze richt zich op de werkwoorden en de niet-werkwoorden. In de opgave moet een leerling bijvoorbeeld het fout gespelde woord kunnen herkennen of juist de goed gespelde woorden.

In de centrale eindtoets richt de grammatica zich op de analyse van zinnen in zinsdelen en het benoemen van woordsoorten. Denk hierbij aan het onderscheiden van de hoofd- of bijzin, het herkennen van de persoonsvorm, het lijdend voorwerp, het werkwoordelijk gezegde, het voltooid deelwoord, telwoorden, lidwoorden enz.

De interpunctie richt zich op het juist kunnen toepassen van de leestekens die binnen en tussen zinnen worden gebruikt. Ook komt het gebruik van hoofdletters aan bod. Wanneer plaats je een uitroepteken, een komma of vraagteken? Hoe worden de aanhalingstekens bij de directe rede geplaatst?

Onderdeel Rekenen

Tijdens de centrale eindtoets mogen leerlingen bij alle opgaven gebruik maken van kladpapier. Dit is in veel gevallen aan te bevelen. Het rekenen met de rekenmachine wordt niet getoetst.

Getallen

Dit domein richt zich op getallen, getalrelaties en het uitvoeren van de elementaire bewerkingen zoals optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen en combinaties hiervan met hele getallen, kommagetallen en breuken. Dit komt voor in opgaven met en zonder context.

Verhoudingen

Bij verhoudingen gaat het om het inzichtelijk werken met verhoudingen, breuken, procenten en kommagetallen in opgaven met en zonder context. Ook komen de onderlinge relaties aan bod.

De opgaven richten zich op het oplossen van verhoudingsproblemen, het rekenen met schaalnotaties, verhoudingen met elkaar vergelijken (wie heeft er gelijk?), het berekenen van kortingen, winst of verlies en het omzetten van verhoudingen en procenten, procenten en kommagetallen en breuken en procenten.

Metten en meetkunde

Het onderdeel meten en meetkunde richt zich vooral op het begrip van verschillende grootheden (lengte, oppervlakte, omtrek, gewicht, inhoud, tijd, snelheid en geld). Het aflezen van meetresultaten, het omzetten van maateenheden en de opbouw van de decimale structuur van het metriek stelsel komen aan bod.

De opgaven richten zich op het hanteren en aflezen van meetinstrumenten, het inschatten van grootte, het berekenen van de omtrek, oppervlakte en inhoud, rekenen met gewichtsmaten, het aflezen van tijden, het rekenen met de kalender, de samenhang tussen tijd en snelheid, het rekenen met geld, meetkundige figuren herkennen, rekenen met ruimtelijke objecten, het interpreteren van plattegronden en bouwtekeningen en symmetrie herkennen.

Verbanden

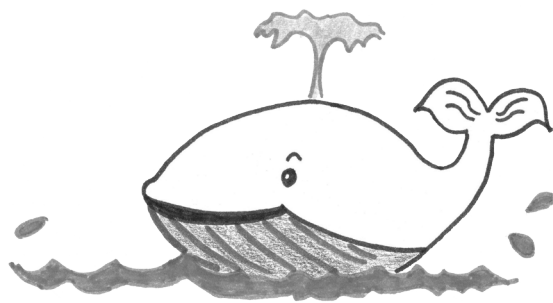
Bij verbanden gaat het voornamelijk om het omgaan met tabellen, diagrammen, grafieken, legenda's en assenstelsels. De opgaven richten zich op het lezen en interpreteren van gegevens en het met elkaar in verband brengen van de gegevens uit verschillende informatiebronnen.

Méér oefenen

Dit boek is een deel van een serie oefenboeken. Alle boeken samen, vormen een gedegen voorbereiding op de centrale eindtoets. Wil je méér oefenen dan wat de oefenboeken je bieden, dan heeft Junior Einstein ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

Blauwe vinvis

1 Wat is het grootste dier ter wereld? Misschien denk
2 je: een olifant of een neushoorn. Dat zijn inderdaad
3 zware jongens, een olifant kan wel 5.000 kilogram
4 wegen en een neushoorn 2.000 kilogram. Maar dat
5 zijn nog maar kleintjes vergeleken met sommige
6 walvissen. De allergrootste en zwaarste walvis is de
7 blauwe vinvis. Dat weegt maar liefst 110.000 kilogram
8 en dat is nog maar het gemiddelde gewicht.
9 De zwaarste blauwe vinvis ooit gewogen, haalde een
10 gewicht van 170.000 ton, dat is net zoveel als 34
11 olifanten bij elkaar! Zelfs de nu uitgestorven
12 dinosauriërs waren niet zwaarder dan deze walvissen.
13 Alleen al de tong van een volwassen blauwe vinvis
14 weegt 2.000 kilogram, net zoveel als een neushoorn!

15 Dieren die zo zwaar zijn, moesten natuurlijk veel eten.
16 In de zomer gaan ze naar de polen waar ze plankton
17 eten. Plankton heet ook wel 'het gras van de zee' en
18 bestaat uit hele kleine in het water zwevende diertjes.
19 Die kan zo'n enorm dier natuurlijk niet stuk voor stuk
20 uit het water pakken en opeten. Dan zouden ze nooit
21 genoeg te eten krijgen. Walvissen pakken het anders
22 aan. Eerst duiken ze 500 meter naar beneden,
23 daarna gaan ze met hun mond wijd open weer naar
24 boven. Zo krijgen ze grote hoeveelheden water met
25 plankton binnen, waarna ze het voedsel uit het water
26 filteren en plankton overhouden. Per duik ongeveer
27 1.200 kilogram. Per dag hebben ze ongeveer 4.000
28 kilogram nodig, dus vier duiken per dag zijn genoeg.

29 Na de zomer bij de polen vertrekken ze met een
30 dikke speklaag naar warmere streken. Daarna eten
31 ze een hele tijd niet. Dat geldt ook voor vrouwtjes-
32 walvissen die een jong hebben gekregen. Hun jong
33 wordt levend geboren – walvissen zijn zoogdieren –
34 en dat jong drinkt maandenlang bij de moeder.
35 En dat terwijl de moeder al die tijd zelf niet eet. Ze
36 valt dan heel erg af, wel een kwart van haar gewicht
37 raakt ze kwijt. Uit zo'n grote moeder wordt natuurlijk

38 een groot jong geboren. Dat jong weegt bij de
39 geboorte ongeveer net zo veel als een halve olifant
40 en is meteen al zeven meter lang. Een walvisjong
41 moet veel eten om net zo groot te worden als een
42 volgroeide vinvis. Dat doet het jong dan ook, van de
43 melk van de moeder groeit het elke dag ongeveer
44 100 kilo.

45 Wel eens een walvis horen zingen? Zoek het maar
46 eens op internet op, het kalme gezang is rustig met
47 lang aangehouden klanken. Vooral twee soorten
48 walvissen zingen veel: de blauwe vinvis en de bultrug.
49 Alleen de mannetjes zingen, als ze op zoek zijn naar
50 vrouwtjeswalvissen. Het gezang reikt vele, vele
51 kilometers ver. Voor walvissen zijn geluiden
52 belangrijk, ze kunnen dan ook heel goed horen.
53 Elke walvis heeft zijn eigen lied en dat zingt hij elk
54 jaar opnieuw. Ze kunnen wel een paar dagen onaf-
55 gebroken zingen. Walvissen kunnen alleen in het
56 water leven. Stranden ze ergens aan land, dan
57 sterven ze vaak snel. Dat komt omdat ze zo zwaar
58 zijn, dat hun organen bezwijken onder hun eigen
59 gewicht.

Opgave 1

Welke bewering is waar?

1. Walvissen eten plankton.
 2. Plankton bestaat uit allemaal hele kleine beestjes.
- Beide beweringen zijn waar.
 Geen van beide beweringen is waar.
 Bewering 2 is waar.
 Bewering 1 is waar.

Opgave 2

Een blauwe vinvis kan snel zwemmen, wel 50 kilometer per uur.

In welke alinea past deze zin het best?

- In de eerste alinea.
 In de tweede alinea.
 In de derde alinea.
 In de vierde alinea.

Opgave 3

Lees: *Wat is...ter wereld?* (r. 1)

In welke alinea krijg je antwoord op deze vraag?

- In de eerste alinea.
- In de tweede alinea.
- In de derde alinea.
- In de vierde alinea.

Opgave 4

Lees: *Dat weegt...gemiddelde gewicht.* (r. 7, 8)

Wat moet de schrijver doen met: *Dat*?

- Vervangen door: Wat
- Vervangen door: Die
- Vervangen door: Welke
- Niets, gewoon zo laten staan.

Opgave 5

Lees alinea 2.

Welke tussenkopje past het best boven de tweede alinea?

- Gras van de zee
- Afvallen
- Olifanten
- Zingen

Opgave 6

Lees: *Dieren die...veel eten.* (r. 15)

Deze zin klopt niet.

Hoe kan de schrijver deze zin verbeteren?

- Door de komma te verwijderen achter 'zijn'.
- Door het woord 'zo' weg te halen.
- Door 'eten' te vervangen door 'gegeten hebben'.
- Door 'moesten' te vervangen door 'moeten'.

Opgave 7

Lees: *Walvissen pakken...anders aan.* (r. 21, 22)

Waar kan de schrijver het woord *heel* het best plaatsen?

- Achter: ...het (r. 21)
- Achter: Walvissen (r. 21)
- Achter: ...anders (r. 21)
- Achter: ...aan (r. 22)

Opgave 8

Lees: *Zo krijgen...plankton overhouden.* (r. 24 t/m 26)

Wat betekent hetzelfde en kan de schrijver ook schrijven in plaats van: *filteren*?

- verdunnen
- reinigen
- oplossen
- zeven

Opgave 9

Lees: *Per dag...zijn genoeg.* (r. 27, 28)

Wat doet de schrijver met het zinsdeel: *dus vier duiken per dag zijn genoeg*?

- De schrijver geeft een waarschuwing.
- De schrijver trekt een conclusie.
- De schrijver geeft een verbetering.
- De schrijver geeft een mening.

Opgave 10

Lees: *Dat geldt...hebben gekregen.* (r. 31, 32)

Naar wie of wat verwijst: *Dat*?

- Walvissen die heel zwaar zijn.
- Walvissen die het gras van de zee eten.
- Walvissen die een hele tijd niet eten.
- Walvissen die veel plankton eten.

Opgave 11

Lees: *Ze valt...ze kwijt.* (r. 35 t/m 37)

Wat had de schrijver hier **niet** kunnen schrijven?

- Ze verliest wel de helft van haar lichaamsgewicht.
- Ze verliest wel een kwart van haar lichaamsgewicht.
- Ze wordt dan steeds magerder, ze verliest een kwart van haar gewicht.
- Ze houdt nog maar driekwart van haar lichaamsgewicht over.

Opgave 12

Lees: *Een walvisjong...volgroeide vinvis.* (r. 40 t/m 42)

Met welk woord zou je *volgroeide* hier kunnen vervangen?

- slanke
- minderjarige
- volwassen
- zwaarlijvige

Ga door op de volgende pagina.

De opgaven 1 tot en met 6 horen bij de onderstaande tabel.

Schiphol	
Jaar	Totaal aantal aankomende en vertrekkende passagiers
2004	42.425.392
2005	44.077.539
2006	45.987.132
2007	47.794.994
2008	47.430.019
2009	43.570.370
2010	45.211.749
2011	49.755.252
2012	51.035.590

Opgave 1

In welke jaar waren er minder passagiers op Schiphol in vergelijking met het jaar ervoor?

- 2011
- 2007
- 2009
- 2010

Opgave 2

Hoeveel passagiers meer waren er ongeveer in 2006 ten opzichte van 2005?

- 1,5 miljoen
- 1 miljoen
- 2 miljoen
- 3 miljoen

Opgave 3

Met hoeveel procent is het aantal passagiers ongeveer gegroeid tussen 2004 en 2012?

- 5%
- 30%
- 10%
- 20%

Opgave 4

In 2012 ging ongeveer 20% van de passagiers op zakenreis. Hoeveel passagiers waren dat ongeveer?

- 10 miljoen
- 15 miljoen
- 20%
- 20 miljoen

Opgave 5

Hoeveel passagiers vervoerde Schiphol in 2011 afgerond op honderdduizendtallen?

- 49.760.000
- 49.800.000
- 49.750.000
- 49.700.000

Opgave 6

Stel dat in 2012 1 op de 5 passagiers een zakenvrouw was. Hoeveel passagiers waren dat dan?

- 10 miljoen
- 5 miljoen
- 20 miljoen
- 15 miljoen

